
Carmen Kenda-Jež
Tesarsko izrazje na Cerkljanskem

Tesarsko izrazje na Cerkljanskem je predstavljeno v slovarski obliki, pri čemer vsako geslo prinaša podatke o narečni obliki iztočnice, pomensko razlago in ponazarjalno gradivo, zgodovinsko-kontrastivni del gesla pa vsebuje podatke o pojavljanju določenega leksema v narečnih slovarjih in slovarjih knjižnega jezika.

Carpenter terminology in the Cerklno region is presented in the form of a dictionary; it includes the dialectal form of each entry, the definition of its meaning and illustrative examples, while the historical and contrastive part contains data about the appearance of a particular lexeme in dialectal and standard language dictionaries.

0. Lista cerkljanskega tesarskega izrazja je nadaljevanje poskusa (Smole 1995: 227–240), da bi s popisi besedja za področje posameznih govorov ali narečij omogočili primerjavo med posameznimi izrazijskimi sestavi ter določitev arealov posameznih leksemov in njihovega pomenskega obsega. Predvsem narečno pomenoslovje, ugotavljanje mednarečne homonimije in sinonimije pa lahko prispeva tudi k ustalitvi etnološkega izrazja s področja materialne kulture. Že drugi člen v primerjalni verigi s tega stališča ponuja kar nekaj zanimivega gradiva (prim. izraze *blazina, koza, pod, ploh, veznica* v obeh prispevkih).

1.0. Odločitev za abecedni seznam, ne pa za predstavitev po pomenskih sklopih, je opta na dejstvo, da je cerkljansko narečje na prehodnem področju rovtarskih govorov očitno na stičišču dveh leksikalnih bazenov, zaradi česar je zanj značilno veliko število diatopnih sopomenk in dvojníc. Določitev sestavov po posameznih krajih bi zato zahtevala več informatorjev – tesarjev s posameznih točk, kot je bilo za ta prispevek mogoče.

1.1. Glavni informator je bil Cerkljan, tesar Anton Kranjc (˘yalešk ˘tuone) (1914–1992), ki je tesaril skoraj pol stoletja, skupaj z delavci pa na leto postavil 80–100 streh. Najini pogovori so potekali l. 1991, žal pa se niso nikoli zares končali. Naj bo ta članek

skromna zahvala za njegovo živo pripoved. Pomembna dopolnila za območje nekdanje pluženjske riharije je prispeval Jože Kenda (1924) iz Lazca (živi v Prešnici pod Slavnikom – na Malem Krasu), ostalo uporabljeno gradivo pa je iz kartoteke za slovar cerkljanskega narečja, v kateri je za vsak leksem ugotovljiv tudi informant oz. njegova zanesljivost.

1.2. Gesla se od ustroja običajnega slovarskega članka razlikujejo:

- po obsegu pomenske razlage, ki je lahko tudi leksikonska oz. enciklopedična,*
- po rabi dveh metajezikov, ker so v ponazarjalno gradivo poleg običajnih iztržkov iz tipičnega sobesedila vključene tudi informatorjeve razlage leksemov,
- po vključevanju daljših besedilnih odlomkov v ponazarjalno gradivo, ki so ravno tako podrejeni enciklopedičnemu in ne slovarskemu pomenu besede.

1.3. Geslo je razdeljeno na poknjiženo iztočnico, oblikovni del, pomensko razlago, ponazarjalno gradivo in zgodovinsko-kontrastivni del.

1.3.1. V oblikovnem delu so navedene osnovne slovarske oblike, če so izpričane v posnetem gradivu, ter tiste pregibne oblike, ki lahko posredujejo dodatna obvestila bodisi o glasovnih bodisi o oblikoslovnih lastnostih besede.

1.3.2. Zgodovinsko-kontrastivni del vsebuje primerjavo z iztočnicami v narečnih slovarjih – Baudouin de Courtenayjevem (1885: 432–462) cerkljanskem glosarju ter Tominčevem (1964) slovarju sosednjega črnovrškega narečja – in slovarskih delih, ki zajemajo »knjižni« jeziki – Pleteršnikovem (1894–1895) slovensko-nemškem slovarju, SP 1962, SSKJ (1970–1991). Osvetlil naj bi zgodovino pojavljanja posamezne besede v narečju in knjižnem jeziku, pomagal pri opredelitvi njene razširjenosti in opozoril na morebitne pomenske razlike.

ájnfah -ø -ø prid. 'ajnfax, 'a:jnfak

enojen: C 'a:jnfak 'kazuc, C 'a:jnfak k'riži *način vezave tramičev, s katerimi je obit srednji del kozolca*

C: -, T: 'a:ifak; P: -, SP: -, SSKJ: - (BSJ: → ajnföh); ESSJ: -

balánca -e ž ed. 1. ba'la:nca, 2. ba'la:nce

smrekova ranta kot opora pri dvigovanju tramov za ostrešje: s t'la 'ɣar z 'deɣ d'wi: ba'la:nc, d'wi: 'ta:k sm'ri:k, de'biel anix pet'na:jst da d'wa:jst centi'metraɣ, 'pa pa 'ku:kər je b'lu ɥ'saku, ta'ku: 'dɔ:ɥɣa, 'šiest, 'šiedm 'metraɣ 'dɔ:ɥɣa, de j s'ta:lu ta'ku: /.../ s t'la ɣa na 'zit

C: -, T: -; P: -, SP: + (→ balansa), SSKJ: + (P -); ESSJ: -

→ legnar

bírtah -a m *plašč, podaljšana streha pri enojnem kozolcu* ed. 1. C 'biərtax, L 'bi:rtax, 2. C 'biərtaxa

C: -, T: 'bi:ərtax, -a (P -); S: -

blazína -e ž ed. 1. bla'zina, 2. bla'zine, mn. 1. bla'zine

prečni nosilni tram, v kozolcu vzdigan v streha: C x'ra:stawe bla'zine / C ka sa 'di:lal š'ta:le, sa di'wa:l le bla'zine 'nuoɥər /.../, de je 'patle 'bi na 'worx s'kedn, a 'ne /.../ m pa

* V primerih, ko je pomen leksema enak knjižnemu, je razlaga izpuščena.

le 'pat 'ɣar na bla'zine /../ z'de:j pa 'wajsk sa 'ka:jt /../ zme'ta:l bla'zine 'won m pa za'wiełbal

C: -, T: -, P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)

brjón -a m ed. 1. bar'juon, bər'juon, 2. bar'juona, mn. 1. bər'juoni

4-5 cm debela deska, ploč: C sa b'le ka'rita z'bite 'won s x'ra:stawič bar'juona

S: -

→ dilja

cempín -a m ed. 1. cem'pin, 2. cem'pina

cepin: C j za'beu cem'pin u x'luot

C: -, T: cem'pi:n; P: +, SP: -, SSKJ: nar. cepin (F. Bevk); ESSJ: - (→ cepin)

cempínovec -vca m ed. 1. cem'pinauč

držaj cepina: cem'pinauč se m je z'lamu

C: -, T: -, P: - (→ cepinovec), SP: -, SSKJ: -; ESSJ: -

címperman -a m ed. 1. 'cimpərman, 2. 'cimpərmana, mn. 1. 'cimpərmani

tesar: 'tistn, ka 'rušt 'wiežeje, se 'reče 'cimpərmani / C tep'ro:u sn 'šo:u u naj'wečix 'mestax nap're:j, ka sa 'pəršl pra'sit, de sma š'li 'če pa 'ɣazdu, de sn .. n pa 'tud ɣaz'da:r, a 'ne, pa še tep'ro:u sn 'jest wadb'ra:u .. 'ta: n 'tu: n 'tu: 'pa:še za 'tu:, de j p'ro:u de'bielu .. 'pa j še'le ɣaz'da:r za'beu, a 'ne, sa pa'si:kal, sa 'di:l na 'kop, sma ste'sa:l, 'tu: j 'bi 'bel 'zimsk 'ca:jt, 'patle pam'la:du se j pa za'čičlu pa 'worst, pa we'za:l, pa 'ɣar pasta'la:l pa pak'ril, pa wa'pa:že nar'dil pa u'se, komp'lenu /../ 'pa sma pa š'li pa 'dərɣam ..

S: - (BSJ: +)

címpranje -a s ed. 1. 'cimprajne, 2. 'cimprajne

tesanje: C 'lipau 'li:s j 'duobər tut za 'cimprajne

S: - (BSJ: +)

címraha -e ž ed. 1. 'cimraxa, 'cimərxa, 2. 'cimraxe

cimraka, tesarska sekira za tesanje na stolih: 'tesat s 'cimraxa

C: -, T: -, P: → cimraka, SP: -, SSKJ: - (→ cimraka, nar.); ESSJ: → cimraka

→ cimrovka, šnajtaha

címrovka -e ž redko cimraka ed. 1. C 'cimrauka

S: - (BSJ: +)

→ cimraha, šnajtaha

cóla -e ž ed. 1. 'cuola, 2. 'cuole, mn. 1. 'cuole

t'ri 'fičklce 'cuole, 'pə:ud'ruɣa 'cuola

C: -, T: 'cu:əla; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

cólarica -e ž colo debela deska ed. 1. 'cuolarca

C: -, T: -, P: -, SP: + (→ col), SSKJ: les.; ESSJ: -

cukžaga -e ž dvoročajna žaga ed. 1. cuğ'ža:ɣa, 2. cuğ'ža:ɣe

S: -

→ počeznica

dēska -e ž ed. 1. 'doska, 2. 'doske

'nucam 'doske za 'wapaš wa'bit

C: -, T: 'daskā (P -); P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

→ ploh, žaganica

déžica -e ž ed. 1. 'di:šca

manjša lesena posoda z barvo, v kateri se namoči vrvi za zaznamovanje tramov.
'di:šca, wak'ruoγla, de s 'jemu za 'dəržat na 'worxu m pa 'lukne 'nuotər, pa n 'ta:k ka'l'o:uret, 'γar š'pa:γa na'wita pa anu 'ta:ku že'li:za, de j 'tekla š'pa:γa s'ku:s ..

C: -, T: -; P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: -

dílja in díla -e ž ed. 1. C 'dile, L 'dila, mn. 1. 'dile

debela deska: C 'ja:warjewa 'dile

C: -, T: 'di:le (ž.); P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

→ brjon

dolbíti dólbem nedov. *dolbsti* ned. du'bit, ed. 1. C 'd'o:ubem, L 'dubm, del. -l: m. ed. C 'd'o:ubu

C: -, T: 'du:əpt', 'du:əp (→ dolbsti); P: -, SP: -, SSKJ: - (BSJ: +); ESSJ: - (→ dolbsti)

dópelhar -ja m *dvojni kozolec* ed. 1. 'duopl̥xar, 2. 'duopl̥xarje, mn. 1. 'duopl̥xari

C: -, T: 'du:əpl̥čer (P -; → drevo); S: -

dóplih -ø -ø prid. C 'duopl̥ix, 'duopl̥x, Z 'duopl̥š

dvojen: C 'duopl̥x k'riži *način vezave tramičev, s katerimi je obit srednji del kozolca*
S: -

glájt -a m ed. 1. γ'la:jt, mn. 1. γ'la:jti

vmesna lega: je u'lu t'ri:ba 'li:meze z 'žeblem pər'bit 'nuotər u γ'la:jt

C: -, T: γ'la:jt; P: +, SP: +, SSKJ: > žarg., obrt.; ESSJ: +

hlápec -pca m ed. 1. x'la:pc, 2. x'la:pca, mn. 1. x'la:pci

1. *zdevalni stol:* L x'la:pc 'ima d'wi: k'luk za wa'bē:st 2. *krajnik z izrezanimi odprtinami za late, pribit na kamnit steber v kozolcu:* 'to pa p'ride pa ka'luoŋ 'dal, pa s'tobru 'dal, p'rideje pa 'ta:č k'ra:jci /.../ al ž'barci, de'biel ž'barci, z'd'o:ubene 'lukne 'notər u 'neγa, de se 'la:ta u'ta:kne 'to u 'lukne, 'to je pa za'za:γanu 'notər /.../ to sma d'ja:l pa x'la:pci, če γa 'ima 'ta:k ma'ča:n ž'barc, če ne 'more pa 'won s 'kešne 'dile u'ri:zat

C: (hlapc) (> 2. -), T: x'la:pc, -a (> 2. -); P: + (> 2. -), SP: + (> 2. -), SSKJ: + (> 2. -); ESSJ: + (> 2. -)

izdolbíti -dólbem dov. *izdolbsti* ned. zdu'bit, ed. 1. z'd'o:ubem, del. -l: m. mn. zdu'bil

C: -, T: z'du:əpt', z'du:əp (→ izdolbsti); P: -, SP: -, SSKJ: -; ESSJ: -

kavaléta -e ž ed. 1. C kawa'lieta, kawa'lietna (?), mn. 1. C kawa'liete

tesarska koza: če je b'lu na ra'wa:n sma nar'dil kawa'liete š'term 'naγam, an 'p'o:ud'ru x 'metər 'd'o:ux 'kuos tra'mu wak'ruoγγa, za'za:γau 'nuotər 'ž:a:γa ta'ku: na pa'šieγnu pa wap'tesaγ 'naγa, z za'beu 'notər š'tier na'γie, an 'metər we'saku wat 'la

S: - (BSJ: +)

→ koza, stol

klámfa -e ž ed. 1. k'la:umfa, 2. k'la:umfe, mn. 1. k'la:umfe

penja: C pər'k'lukaš k'la:umfa za d'rikl̥c, 'patl je pa pər'biješ s 'kanca u x'luot

C: -, T: k'la:mfā; P: +, SP: +, SSKJ: pog.; ESSJ: -

klofúta -e ž *trikotno prirezani konec slemena pri dvojnem kozolcu, čop* ed. 1. L kla'futa, 2. kla'fúte

C: klafúta (P -), T: kła'fu:ta (P -); P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: +

kolóna -e ž ed. 1. C ka'luóna, 2. ka'luõne, 5. ka'luõn, mn. 1. ka'luõne
zidan steber v kozolcu: C spetu'nięrane ka'luõne

C: -, T: -, P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: nar. zahodno (P -); ESSJ: + (→ kalona)
→ steber

kolôvrat -a m *vreteno, na katero je navita vrv za zaznamovanje tramov* ed. 1. ka'lõ:vret, 2. ka'lõ:vreta

C: -, T: ka'lõurat (P -); P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: +

kôrec -rca m *slemenjak* ed. 1. 'karc, 2. 'karca, mn. 1. 'karci

C: *kôre *Krummziegel*, T: 'ko:rc (P -); P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: -

kôza -e ž ed. 1. 'kaza, 2. 'kaze, mn. 1. ka'zię, 2. ka'za:

1. L *tesarska koza* 2. *leseni steber (med zidanima) v kozolcu*

C: -, T: 'ko:za (P -); P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)

> 1. → kavaleta, stol, > 2. → polštantnik

kôzel -zla m ed. 1. C 'kazu, 2. 'kazla, 5. 'kazlu, mn. 1. 'kazli

kozolec: ta 's'la:mnat 'kazu, C j b'la šu'nica u 'kazlu wab'lažena / pa'zim sma 's'te:jle
'dil:u 'kazu, sma 's:ięrkajna wɔ'ra'dil 'la:te, pa 'listje naba'sa:l 'notər, de sma ɣa xa'dil
'jeskat / **na kozlu** *podstrešni prostor na kozolcu*: C 'den 'ɣa na 'kazu

C: kázũ *kozolec*, T: 'ko:zu, 'ko:zla (P ~); P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (→
kozel in kozolec)

→ kozelc, kozolec

kôzalc -a m ed. 1. C, Š, L 'kazuc, 2. 'kazüca, 5. 'kazucu

C 'a:jnfak 'kazuc

C: -, T: 'ko:zuc, ka'zõuca; P: + (kozalc), SP: -, SSKJ: zastar. *kozolec*; ESSJ: + (kazuc)

→ kozel, kozolec

kozlišče -a s ed. 1. C, G kaz'lišę

kozolec brez strehe: C če 'ni 'jemu k'met ka'zõ:uca /.../ sa le kaz'lišę nar'dil

S: -

→ kozlovišče

kozlovišče -a s *kozolec brez strehe* ed. 1. C, L kazla'wiše, 2. C kazla'wiša, L kazla'wiše

S: - (BSJ: +)

→ kozlišče

kozólec -lea m ed. 1. C, G ka'zõ:uc, 2. ka'zõ:uca, 5. ka'zõ:ucu, mn. 1. ka'zõ:uci

C: -, T: ka'zõuc *pri plugu* (→ kozelc); P: + (→ 2. kozolec), SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

→ kozel, kozelc

krájec -jca m *prva za lubjem odrezana deska, krajnik* ed. 1. k'ra:jc, 2. k'ra:jca

C: -, T: k'ra:jc, -a (P -); P: + (P -), SP: +, SSKJ: + (P -); ESSJ: + (→ kraj)

→ žbarc

kríž -a m ed. 1. k'riš, 2. C k'riža, L k'riže, 5. k'rižu, k'riš, mn. 1. k'riži

1. *način vezave tramičev, s katerimi je obit srednji del kozolca* 'a:jnfak/'duoplɔ k'riži

2. vrsta tesarskega žeblja, po obliki podobnega križu, s katerim pri tesanju na tleh zabiješ hlod v prednjo lego / **v križu** prostor v srednjem delu kozolca: s'tobər u k'riš

C: -, T: k'ri:š, -že (P -); P: + (> 2. -), SP: + (> 2. -), SSKJ: + (> 2. -); ESSJ: + (> 2. -)

lāta -e ž ed. 1. 'la:ta, 2. 'la:te, 5. 'la:t, mn. 1. 'la:te

1. *prečni tramič v kozolcu*: C sa 'di:l u 'la:te /../ u 'kazu su'šit 2. *letev*: sma pa'ca:xnal pa 'temu 'li:mezu 'yar 'miəra za 'la:te, 'kulk je š'lu za ŷ'sa:kə 'suořta st'ri:xa, 'ci:γle .. je b'la dər'ya:čna 'miəra, s pa'caxnaŷ pa'kancu 'yar /../ 'ku:lku na'ra:zn na 'tem k'ra:ju pa na 'unmu 'kancu 'xiše tut .. 'pa sma pa š'pa:γa na'piel s 'teγa 'kanca pa na un 'kanc š'pa:γa, pa sma pa ta d'ruγih 'liəmezax 'nuořtər s'winčnikam 'ca:xnal .. 'pa sma za'čiel pa pər'biwat, ne š'tieri, t'rije, š'tieri, 'piet 'di:caŷ, 'ku:kər je b'lu, ŷ'sa:k pər 'sajmu 'li:mezu, pa 'žebte ŷ 'wa:ržetu pa mele'rin al pa k'la:dwa, pa sma pər'biwal, 'du:kər 'nisma 'čiezničes pa 'ci:l na'bil 'yar

C: -, T: 'la:ta; P: + (> 2. -), SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

lėga -e ž ed. 1. 'liəγa

lesen tram kot podloga za tesanje na tleh: ta p'ri:dne 'liəγa, ta 'za:dne 'liəγa

C: -, T: 'li:əγa (P -); P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: +

lėgnar -ja m *smrekova ranta kot opora pri dvigovanju tramov za ostrešje* ed. 1. L 'liəγnar, mn. 1. L 'liəγnari

C: -, T: 'li:əγnar, -rje (P -); P: +, SP: -, SSKJ: +; ESSJ: + (→ legar)

→ balanca

lėmez -a m *škarnik* ed. 1. 'li:mes, 'liəmes (?), 5. 'li:mezu, mn. 1. 'li:mezi

C: -, T: -; P: +, SP: +, SSKJ: + (knjiž.); ESSJ: +

lės -á, -ú m ed. 1. 'li:s, 2. C le'sa, l'sa, le'su, mn. 2. l'so:ŷ

sm'ri:kau, ma'cosnaŷ 'li:s / C 'lipau 'li:s je za 'rušte ta naj'bu:lš, ka je 'sarau je 'mexk, ka se pasu'ši pa ta'ku t'ərd de, 'ku: de b d'ja:ŷ, de j 'bukaŷ, 'sa:mu na 'suxm 'more 'bit, de se 'muoč 'ne, 'pa pa zdər'ži .. č'rou pa na p'ride nt u 'lipau 'li:s ta'ku: kot u sm'ri:kau 'li:s m pa 'tu: je γ'la:ŷnu, ka'tier 'ca:jt je pa'si:kan 'li:s .. wab m'la:ju sp'lox 'ne, 'takat je 'su:k u 'nemu, s'ta:re 'lune sa ŷ'ča:s γawa'ril m pa 'tut dər'ži 'tistu

C: līs, liēs (līs), T: 'li:əs, 'lesa; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

lėtvo -a s *dleto* ed. 1. 'li:twa, 2. 'li:twa, 6. 'li:twam, mn. 2. 'li:tu

C: -, T: d'li:tət; P: +, SP: + (P -), SSKJ: -; ESSJ: + (→ dleto)

lőjtre -ter ž. mn. *lestve* 1. 'lu:jtre, 5. 'lu:jtrax, Z. 'lu:jtřex

C: -, T: 'lu:əjtre mn.; P: + (ed.), SP: + (ed.), SSKJ: + (ed.); ESSJ: +

lőjtrnik -a m *vzdolžni tram v kozolcu, v katerega se nasadi tabla* ed. 1. 'lu:jtrŋk, 2. 'lu:jtrŋka

C: -, T: -; P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P ?, → lojtra)

lūb -a m ed. 1. 'lup, 4. 'lup, 6. 'lubam

lubje: wa'ma:jt 'lup

C: -, T: 'lu:p, 'lu:bə; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

melerin -a m ed. 1. mele'rin, mala'rin, 2. mele'rina

ploščata sekirica s kratkim ročajem: mala'rin 'ra:pš 'wos 'ca:jt ka 'wiēžeš 'rošt

C: -, T: mele'ri:n; P: + (malarin in melerin), SP: + (malarin), SSKJ: + (malarin); ESSJ: + (malarin)

nabívati -am nedov. ned. na'biwat, ed. 1. na'biwam

nabijati: na'biwat 'la:te

C: -, T: na'bijet, -em; P: +, SP: -, SSKJ: -, ESSJ: -

natêšati -têšem nedov. ned. na'tesat, ed. 1. na'tiešem

C: -, T: na'te:sat, na'ti:əšem; P: +, SP: -, SSKJ: -

óbel -bla m *oblič* ed. 1. 'u:bu, 2. 'u:bla, mn. 1. 'u:bli

C: ūbu, T: 'u:əblč, -e; P: -, SP: -, SSKJ: -, ESSJ: -

obíti obijem dov. ned. wa'bit, ed. 1. wa'bijem

wa'bit s'wisu

C: -, T: a'bet', a'bijem; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: -

óblati -am nedov. ned. 'u:blat, ed. 1. 'u:blam

C: -, T: 'u:əblat, -am; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: + (→ oblič)

obóblati -am dov. ned. wa'bu:blat, ed. 1. wa'bu:blam

S: -

obtêšati -têšem dov. ned. wap'tesat, ed. 3. C wap'tieše, del. -l: m. mn. wapte'sa:l

sa na š'tier 'uɔyle wapte'sa:l

C: -, T: ap'te:sat, ap'ti:əšem; P: +, SP: +, SSKJ: +

óder -dra m ed. 1. 'uɔdər, 2. 'uɔdra

1. *ogredje / na odru podstrešni prostor nad skednjem*: na 'uɔdru / 'be:jš 'ma: zwa'lit 'da z 'uɔdra, 2. *lesena konstrukcija za gradbena dela nad tlemi*

C: -, T: -; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

odklámfati -am dov. ned. watk'la:umfat, del. -l: ed. m. watk'la:umfau

odstraniti penjo: C ka j u'lu pa d'wex stra'ni:x pa'tiešanu, s pa watk'la:umfau, wa'bərnu, 'pa z ɣa pa še pa 'tex d'wex d'ruɣix stra'ni:x, pa j 'bi t'ram nar'jen

S: -

ódranje -a s ed. 1. C 'uɔdrajne

les za odre: C sa 'te:jŋke sm'ri:ke te'sa:l /../ za 'uɔdrajne

C: -, T: -; P: -, SP: + (P ?), SSKJ: + (P -); ESSJ: -

ódrnica -e ž *deska, položena na dvoje lestev, uporabljana v kozolcu namesto stola*

ed. 1. 'uɔdərŋca, mn. 1. 'uɔdərŋce

C: -, T: 'u:ədranca; P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)

odtêšati -têšem dov. ned. wat'tesat, wat'tiešem

C: -, T: at'te:sat, at'ti:əše; P: +, SP: -, SSKJ: +

odtôlči -em dov. ned. wat'to:učet, ed. 2. wat'to:učeš

za'ri:žeš /../ pa wat'to:učeš z 'li:twam 'won

C: -, T: at'toučet', at'toučem; P: +, SP: -, SSKJ: +

ôpaž -áža m *oboj* ed. 1. 'wapaš, 2. wa'pa:ža, L wa'pa:že

C: -, T: a'paš; P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: +

pájsati -am nedov. ned. 'pa:jsat, ed. 3. 'pa:jsa

s cepinom vleči hlod po tleh: 'pa:jsat x'luot s cem'pinam

C: -, T: 'pa:jsat, -am; S: - (BSJ: +)

pànt pánta m ed. 1. 'pa:nta, 2. 'pa:nta, mn. 1. 'pa:nti

1. *krajši poševni tram, uprt v pokončnega, ročica* 2. *tramiči, s katerimi je obit srednji del kozolca*: C 'pa:nti u k'rižax 3. *tečaj*: 'pakrau na 'pa:ntex
C: -, T: 'pant; P: + (P -), SP: -, SSKJ: - (BSJ: +); ESSJ: + (P -)
→ ročica

plájba -e ž *svinčnica* ed. 1. p'la:jba

C: -, T: p'la:jba; P: +, SP: +, SSKJ: - (BSJ: +); ESSJ: +

plákeljc -a m ed. 1. p'la:klc, 2. p'la:klca

del ročice, ki je vdolan v steber: 'pant 'ima p'la:klc 'debeu 'piet centi'metrau
S: -; ESSJ: - (→ plateljc)

planéta -e ž ed. 1. pla'nieta, 2. pla'niete

strešnik: u'sa:ka pla'nieta je 'mi: dru'gakšna 'miera .. be 'ti pa'latau za ki'kinda, 'nis wa'bene 'moγu 'ga na 'tiste 'miere 'la:t pak'rit, a je b'la pre'γuosta a j b'la pre'ri:tka
C: *planét 'Hängeziegel', T: -; P: -, SP: -, SSKJ: -; ESSJ: -

pláza -e ž *streharjevo orodje za poravnavanje slame* ed. 1. C p'la:za

C: -, T: -; P: + (P -), SP: -, SSKJ: - (BSJ: +); ESSJ: + (P -)

plenkáč -a m *plenkača, tesarska sekira za tesanje na legah* ed. 1. plen'ka:č, plejn'ka:č, plajn'ka:č

C: -, T: -; P: - (→ plenkača), SP: -, SSKJ: - (→ plenkača); ESSJ: -

plòh plòha m ed. 1. p'lax, mn. 1. p'laxi

2-3 cm *debela deska*: x'ra:stau p'lax, 'la:jdn je 'bi narwečk'ra:t le 'won s p'laxau
C: -, T: p'lo:h, -a; P: -, SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)
→ deska, žaganica

pób -a m ed. 1. 'pu:p, 2. 'pu:ba, mn. 1. 'pu:bi

strešni tramič, vpet v škarnik in trakelj: 'tele 'pu:be wad'ža:γaš p'ro:u 'do:γγe .. γa pas'ta:jš 'kie, γa pa'ca:xnaš, wa'børneš, 'dieneš 'γar š'tex, γa wa'børneš, pa za'ža:γaš, pa wat'liešeš 'won, na ta d'rujm k'ra:j 'tut, za'ža:γaš u 'li:mes, u 'tra:klŋ, pa z'do:γbeš 'won, pa γa za'biješ 'notər

C: püb (P -), T: 'pu:ap (P -); P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)

pocáhnati -am dov. ned. pa'ca:xnat, ed. 1. pa'ca:xnam

narediti znamenje: pa'ca:xnaš /.../ 'pa pa za'ža:γaš
S: - (BSJ: +)

počéznica -e ž *dvoročajna žaga* ed. 1. pa'čiesnca, 2. pa'čiesnce

S: - (BSJ: +)

pód -u m ed. 1. 'pat, 2. 'padu, 5. 'padu, mn. 1. pa'dowi

1. *lesena stropna konstrukcija*: C sa b'li /.../ 'mačni tra'mowi, 'ga na 'tistu /.../ je 'bi pa 'pat pa'lažen 2. *lesen strop*: C 'ga pat 'padam me'i 3. *talna obloga*: C x'ra:stau 'pat
C: -, T: 'po:t, -a; P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)

podkáp -í ž *napušč* ed. 1. pat'ka:p, 2. patka'pi

S: -

podpórnik -a m ed. 1. pat'pu:rŋk, 2. pat'pu:rŋka

podpornik, vzvod: sa 'da:l pat'pu:rŋk, de se 'ni pa'dərlu
C: -, T: -; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: -

podstréšina -e ž ed. 1. patst'ri:šna, 2. patst'ri:šne
kapna lega: Č če se j le 'da:lu, je b'la sm'ri:ka ta'ku: 'dɔ:uɣa, de j b'la za patst'ri:šna
 s'kuzns'ku:s, de 'ni b'la 'neč š'tukana

C: -, T: patst'ri:əšna; P: +, SP: + (→ podstreha), SSKJ: -

podškárnik -a m ed. 1. patš'ka:rŋk

strešni nosilec: patš'ka:rŋk se j 'deu ta p'rɔ:u 'ɣa na 'zit

S: -

polátati -am dov. *obiti z latami* ned. pala'ta:t, del. -l: m. ed. pa'latau

C: *latat (latáti) = late (palice) nabivat (obročje nabivati na sod?), T: -, P: +, SP: -, SSKJ: - (BSJ: +); ESSJ: -

polštántnik -a m L *lesen steber med zidanima v kozolcu* ed. 1. L pouš'ta:ntŋk, 2. pouš'ta:ntŋka

S: -

→ koza

poóblati -am dov. ned. pa'u:blat, ed. 1. pa'u:blam

C: -, T: pa'u:əblat, -am; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: -

poódrati -am nedov. ned. pa'u:drat, del. -l: s. ed. pa'u:dralu

narediti oder: L u k'rižex se j 'laxku tut pa'u:dralu

S: - (BSJ: +)

porišče -a s *toporišče* ed. 1. pa'riše, 2. pa'riša, L pa'riše

C: -, T: -, P: +, SP: -, SSKJ: - (BSJ: +)

potesáti -téšem dov. ned. pa'tesat, ed. 1. pa'tiešem

C: -, T: -, P: +, SP: +, SSKJ: - (BSJ: +)

pribívati -am nedov. *pribijati* ned. pər'biwat, ed. 1. pər'biwam

S: -

pritiskávka -e ž *lata pri slamnati strehi* ed. 1. pər'tis'ka:uɣka, 2. pər'tis'ka:uɣke

C: -, T: pər'tes'ka:uɣka; P: +, SP: -, SSKJ: - (BSJ: +)

rabóta -e ž ed. 1. ra'bu:ta, 2. ra'bu:te

neplačano delo: C sa 'pəršl l'diɛ u ra'bu:ta, ka sma s'ta:uɣl 'li:s

C: -, T: ra'bu:əta; P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)

ránta -e ž *okrogla lata v kozolcu* ed. 1. 'ra:nta, 2. 'ra:nte

C: *ránta (P -), T: 'ra:nta; P: +, SP: + (P -), SSKJ: +; ESSJ: + (P -)

rémelj -na m *letev* ed. 1. 'ri:mɫ, 2. 'ri:mɫna

C: -, T: 'ri:əml; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

→ lata

rezílnik -a m ed. 1. re'ziuŋk, 2. re'ziuŋka

C: -, T: -, P: +, SP: + (→ rezilo), SSKJ: +; ESSJ: -

ríža -e ž ed. 1. C 'riža, L 'riže, mn. 1. 'riže

drča: Z sa 'riža nar'dil /.../ wad 'na:še ɣ'ra:pe 'dal, ka sma 'da:l ana u'lika 'mɛ:je 'won

C: -, T: 'ri:že; P: +, SP: +, SSKJ: + (P -); ESSJ: +

ročica -e ž *krajši poševni tram, uprt v pokončnega* ed. 1. ra'čica, 2. ra'čice, dv. 1. ra'čic

C: -, T: re'či:ca; P: +, SP: + (P -), SSKJ: +; ESSJ: + (→ roka)
→ pant

rùšt rúšta m ed. 1. 'rošt, 'rušt, 5. 'ruštu

ostrešje: 'rušte 'wiczat / 'patle, kər je 'rošt 'yar, sa pa sm'ri:ka 'di:l 'yar na 'uoyu
C: -, T: γ'rešt, γ'ru:štā; 'rešt, 'ru:šta (P ?); P: +, SP: -, SSKJ: - (BSJ: +); ESSJ: +

rúštovec -vca m *dolg, nekđaj kovan žebelj, ki je povezoval dva trama* ed. 1. L 'ruštavc, 2. 'ruštavca

S: -

sámec -mca m *enojni kozolec* ed. 1. 'sa:mc, 2. 'sa:mca

C: -, T: 'sa:mc (P -); P: +, SP: + (P -), SSKJ: agr.; ESSJ: + (P ?; → sam T)

skēdenj -dnja m *prostor nad hlevom, v katerem se mlati žito* ed. 1. s'kedn, 2. s'kedne, 5. s'kednu

C: -, T: s'ked'n; P: +, SP: +, SSKJ: + (P -); ESSJ: +

sklād sklāda m *spoj, reža* ed. 1. sk'lat, 2. sk'lada, mn. 4. sk'lade

C: -, T: sk'la:t; P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: -

splājbat -am dov. s *svinčnico ugotoviti naupičnost* ned. sp'la:jbāt

S: -

stēber -bra m ed. 1. s'tobər, 2. s'tobra, mn. 1. s'tobri, dv. 1. s'tobra

1. *pokončni tram v ostrešju* 2. *(navadno zidan) steber v kozolcu*: z l'sienm s'tobri sa 'tole b'li le 'sa:mci / s'tobər u k'riš *stebrič v srednjem delu kozolca*

C: -, T: s'tabər, -brā; P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +
→ kolona

stesāti stēšem dov. ned. s'tesat, ed. 3. s'tičše, del. -l: m. ed. s'tesau, mn. ste'sa:l

C: -, T: s'te:sāt, s'ti:šēm; P: +, SP: +, SSKJ: +

stōgovnica -e ž L *kol sredi senene kope* ed. 1. L s'tuoyauunca, 2. s'tuoyauunce

S: -

stòl stòla m ed. 1. s'tau, 2. s'tala, mn. 1. s'tali

tesarska koza: 'tam sa 'moyl 'bit an t'rije, š'tirje, ka sma te'sa:l, 'pa sma pa z 'rakam pab'ra:l 'tam na t'lex, pa u'ziylŋ 'ya na s'ta:u na 'anmu 'kancu, 'pa z 'ya pər'bey s k'la:umfa, 'pa sma š'li pa na ta d'rux 'kanc m pa 'tam u'ziylŋi 'ya na s'tau m pa uš'timal, de j p'rou 'ležau pa pər'wil, 'patle s pa 'moju wa'ma:jt 'lup 'dal /.../ pa 'tel st'ra:n, 'pa pa 'tel st'ra:n .. pa sma pa 'mi:l ər'de:jče 'fa:rbā .. p'rou 'ta:ka pa'suoda nar'jena z le'sa: .. 'pa j pa 'adn 'doržau 'tistu že'li:za 'notər u tista pa'suoda s'ku:s 'tista 'lukne, de se j š'pa:ya ma'čila 'notər u r'de:jče, s 'moju u'lit 'wada 'notər, de j u'lu 'čistu .. de j 'dabilu 'fa:rbā .. 'edn je pa na 'kanc .. je b'la na 'riŋka .. na 'kanc š'pa:ye u'li:ku 'kię 'won kot je 'bi t'ram 'do:ux .. 'pa sma pa .. na u'sa:čm 'kanc je 'adn p'rięu, 'adn pa na s'ri:t p'rięu za š'pa:ya pa u'ziylŋu pa 'kanc pa s'pustu, de j š'pa:ya 'puočla 'da na x'luot pa se j paz'na: r'de:jče 'čarta .. da 'tiste 'čarte te'sa:l p'reč, tē'rou na de'bięlu 'pa j pa 'adn s 'tista 'cimraka 'šo:u wad'za:t pa na 'finu 'tesau, de j na'riędu 'yla:tku pa 'tel st'ra:n, 'adn pa pa 'u:n st'ra:n 'dal, ka j b'lu pa d'wex stra'ni:x pa'tičsanu, z 'ya watk'la:umfau, wa'bərnu, 'pa z 'ya pa še pa 'tex d'wex d'ruyix stra'ni:x, pa j 'bi t'ram nar'jen, a 'ne ..

C: (stāu) 'Stuhl', T: s'tou, s'to:fa (P -); P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)

strehár -ja m *kdor dela slamnate strehe* ed. 1. C stər'xa:r, mn. 1. C stər'xa:ri
C: -, T: k'roɟic, -a; P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: -

strehárjenje -a s *izdelovanje slamnatih streh* ed. 1. C stər'xa:rejne
S: -

stròp -òpa m ed. 1. s'trap, 2. s'trapa, 5. s'trapu
sleme: s'la:mnatn s'trap / za'tu: sa ɟ'sja:l 'tut 'sa:ma 'roš 'kuɔt, de j b'lu pa za s'trape
/.../ pər s'tri:x
C: -, T: s'tro:p (P -); P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (P -); ESSJ: + (P -)

stròpnica -e ž *lata na slemenu slamnate strehe* ed. 1. s'truopnca, mn. 2. s'truopnc
C: -, T: -; P: + (P -), SP: + (P -), SSKJ: -; ESSJ: + (P -)

svísel -sli ž in svíslí -i ž. mn. ed. 1. s'wisu, 2. s'wisu, mn. 1. s'wisu
senik: ɟ'sa:ka s'nežet je j'mi: 'saje s'wisu .. š'tier s'tobre, pats'tri:šna m pa 'li:mezi m pa
ɟ'la:jt, de 'wieže ɟ'kop, 'patle je b'la pa wa'bíta, dask'ra:t pa 'niti wa'bíta 'ne /.../ 'nisa b'le
'neč zawa'pa:žene s'wisu .. 'ku:kər je 'a:dŋ 'tɛ:ɟ
C: (swísla) 'Strohboden, Harpfe', T: s'wi:sl (P -); P: +, SP: +, SSKJ: +; ESSJ: +

šínkelj -na m *skodla* ed. 1. C 'šínkl, L 'šintl, 2. C 'šínklna
S: - (BSJ: +)

škárje -rij ž. mn. 1. š'ka:rje, 2. š'ka:ri
v zvezi s'tri:xa na 'ni:mške š'ka:rje / š'ta:le sma 'di:lal na 'ni:mške š'ka:rje
C: -, T: š'ka:rje; P: +, SP: +, SSKJ: +

škópnik -a m *snop slame za pokrivanje strehe* ed. 1. š'ku:pŋk, mn. 1. š'ku:pŋki
C: -, T: š'ku:əpŋk; P: +, SP: +, SSKJ: +

šlájsati -am nedov. *vlačiti les s konji* ned. š'la:jsat, ed. 1. š'la:jsam
S: - (BSJ: +)

šnájtaha -e ž *cimraka* ed. 1. C š'na:jtaxa
S: -

→ cimraha, cimrovka

špága -e ž *tanjša vrv, vrvica* ed. 1. š'pa:ɣa, 2. š'pa:ɣe
C: -, T: š'pa:ɣa, š'pa:ɟɣe; P: +, SP: +, SSKJ: + (nižje pog.)
→ štrik, vrv, vrvica

špírovec -vca m *škarnik* ed. 1. L š'piəruc (C redko)
C: -, T: š'pi:əruc, -a (→ šperovec); P: + (→ šperovec), SP: + (→ šperovec), SSKJ: +
→ lemez

štála -e ž ed. 1. š'ta:la, 2. š'ta:le, 5. š'ta:l, mn. 1. G š'ta'lie
hlev: na 'ta:ka š'ta:la anix /.../ pet'na:jst 'metraɟ 'dɔ:ɟɣa pa nix de'siet še'raka pa ɟ'se
'tistu z'wíezet .. je j'mi:lu .. š'tieri 'cimpərmani 'piɛt d'ni di:la .. z'jutre wat 'šeste 'ure m pa
zwe'čier da 'sedme 'ure /.../ če s'tɛ:ɟ 'sa:mu na t'li:x z'wíezet wos 'tist 'li:s .. pa j ɟ'lu pa
t'ri:ba n 'da:n pa nix pet'na:jst 'di:caɟ, de si sp'ra:ju 'tis 'li:s 'ɣar, z'li:ku 'ɣar m pa z'lu:žu
ɟ'kop m pa z'beɟ
C: -, T: š'ta:la; P: +, SP: -, SSKJ: + (nižje pog.)

štánt štánta m ed. 1. š'tant, 5. š'ta:ntu, mn. 1. š'ta:nti, dv. 1. š'ta:nta
del kozolca med dvema zidanima stebroma: sma 'mi:l 'pɔ:ɟxne š'ta:nte /.../ war'nice

na'lažene / 'pɔ:ɥ š'ta:nta *del kozolca med zidanim in lesenim stebrom*

C: – (?*wákna nalaženya žita -in Quadratform*), T: š'tant, š'ta:nta; P: +, SP: +, SSKJ: +

štih štíha m ed. 1. š'tex, 2. š'tixa

merilo pri tesanju, ok. 30 cm dolga deščica, prve 4 cm ravna, potem nazobčana, razmak med zobmi meri colo: C 'li:meze .. 'to na 'worxu p'rideta ta'ku: ɥ'kop .. pa'ca:xnaš wac'pada 'yar /../ pa j'ma:š pa 'ta:k š'tex .. nar'diš 'ta:ka 'miera .. na 'ta:ka 'doska, dɔ:ɥɥa enix t'rideset, d'wa:jst centi'metraɥ, nar'diš 'piet centi'metraɥ 'dal, pa pas'ta:jš ɥa na 'worx, pa pa'ca:xnaš, pa za'ri:žeš 'notər da 'tizɥa, pa z'ri:žeš z 'li:twam 'won

C: –, T: š'tex, š'ti:xa (P –); P: –, SP: –, SSKJ: + (P –)

štós -a m ed. 1. š'tuɔs, 2. š'tuɔsa

dolgo, obličju podobno orodje za ravnanje deske tak š'tuɔs, de sta d'wa ɥ'li:kla, adn je pa'tiskau, 'adn je ɥ'li:ku, de sma nar'dil sk'lade, de j ɥ'kop š'lu, de j 'pa:salu

S: –

štósa -e ž *streharjevo orodje za poravnavanje slame* ed. 1. L š'tuɔsa, 2. š'tuɔse

S: –

→ plaza

štósati -am nedov. ned. š'tuɔsat, ed. 3. š'tuɔsa, del. -l: m. mn. š'tuɔsal

ravnati deske: pa k'miətaɥš'kix š'ta:lax sma 'di:lal 'pade, sma na 'raka š'tuɔsal .. 'dile, ka sa wab'ža:ɥane

S: –

štrik -íka m ed. 1. š't'rek, 2. š't'rika

srednje debela vrv: s'na:rsk š't'rek

C: š'trək, š'trek »Strick«, T: š't'rek, š't'ri:ka; P: –, SP: –, SSKJ: + (nižje pog.)

→ špaga, vrv

tábla -e ž *zatrep na kozolcu* ed. 1. 'ta:bla, 2. 'ta:ble

C: –, T: –; P: + (P –), SP: + (P –), SSKJ: + (P –)

tesáč -a m ed. 1. te'sa:č, 2. te'sa:če

te'sa:če se š'te:je 'tist, ka 'sa:mu 'li:s 'tieše .. za kop'čije .. s plejn'ka:čem, ka j'ma:š pa na t'lex t'ra:m m pa de 'pal le sta'iš ɥa na 'nemu /../ pa 'tiešes 'dal

C: –, T: te'sa:č, -e; P: + (P –), SP: –, SSKJ: +

tesāti tešem nedov. ned. 'tesat, ed. 1. 'tiešem

C: –, T: 'te:sat, 'ti:ašem; P: +, SP: +, SSKJ: +

têslo -a s ed. 1. 'teslu, 6. 'teslam

si 'tam na sm'ri:ka, na 'ka:pŋca si pa'si:kau, 'tu:lk de'biəla sm'ri:ka, 'suxa /../ 'pa si pa čes 'pɔ:ɥ pre'ža:ɥau, 'patle pa s 'tistim 'teslam /../ za'čieɥ ta'ku: du'bit 'won, de j 'ra:talu kot Ž'li:p

C: –, T: 'te:slá; P: +, SP: +, SSKJ: +

trákelj -na m ed. 1. t'raklŋ, mn. 1. t'raklni, 4. t'raklne

prečni tram v ostrejšju, ki leži na spodnji legi in podpira škarnike: ta k'ra:tk t'raklŋ, ta 'dɔ:ɥx t'raklŋ, s't'ri:xa na t'raklne

C: –, T: t'ra:klj, -lna (P –); P: +, SP: –, SSKJ: – (BSJ: +)

trám -ú m ed. 1. t'ra:m, 2. tra'mu, mn. 1. tra'mowi, t'ra:mi
 ɣ'la:tk t'ra:m'

C: -, T: t'ra:m, -a; P: +, SP: +, SSKJ: +

tuljáva -e ž ed. 1. tu'la:wa, 4. tu'le:wa (?)

obroč za nasadilo, uho: š'na:jtaxa 'ma: 'mičkena tu'le:wa

C: -, T: -; P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (P -)

uplájbat -am dov. ned. C up'la:jbat

s svinčnico postaviti v naupičen položaj: sma 'li:meze 'moɣl up'la:jbat, u'sagya s p'la:jba, de j s'ta:ɥ ɣ'lix

S: -

väservága -e ž *vodna tehtnica* ed. 1. C 'woser'wa:ɣa

S: - (BSJ: +)

vdolbíti vdôlbem dov. *vdolbsti* ned. udu'bit, ed. 1. u'do:ɥbem

S: - (BSJ: +)

vezáti věžem nedov. ned. 'wiežat, ed. 1. 'wiežem, del. -l: m. ed. 'wiežau, mn. we'za:l, ž. ed. 'wiežala, mn. we'za:le, s. ed. we'za:lu

'wiežat 'rošt

C: -, T: 'wi:əzət, 'wi:əžem; P: +, SP: +, SSKJ: +

vezníca -e ž *prečni tram v ostrešju, ki veže dva stebra* ed. 1. wez'nica, 2. wez'nice

C: -, T: -; P: + (P -), včznica), SP: -, SSKJ: + (P -, véznica)

vínkelj -klja m ed. 1. 'wiŋkl, 2. 'wiŋkla

1. *pravi kot: s't'ri:xa .. u 'wiŋkl je 'moɣlu 'bit, če sa s 'tərda s't'ri:xa k'ril, če j ɥ'la pa za s'la:ma pak'rit, je 'moɣlu 'bit pa še 'bel s'tormu* 2. *kotno merilo*

S: - (BSJ: +)

vínta -e ž *vrtalo* ed. 1. 'winta, 2. 'winte

C: -, T: -; P: +, SP: + (P -), SSKJ: + (> nižje pog.)

zaopáziti -im dov. ned. zawa'pa:št, ed. 1. zawa'pa:žm

obiti z obojem: zawa'pa:št s'wisu

S: - (BSJ: +)

zarézati -režem dov. ned. za'ri:zat, ed. 2. za'ri:žeš

za'ri:zat t'ram

C: -, T: za'ri:əzət, -'ri:əžem; P: + (P ~), SP: + (P ~), SSKJ: +

zažágati -am dov. ned. za'ža:ɣat, ed. 2. za'ža:ɣaš

je t'ri:ba t'ram za'ža:ɣat /.../ pa zdu'bit 'won 'tistu /.../ m pa 'tuočnu ɥ 'miəra, de 'tistu ɣ're 'tərdu ɥ'kop, ne de 'be j'mi:lu 'kešne sk'lade

C: -, T: -; P: +, SP: +, SSKJ: +

zóblati -am dov. ned. 'zu:blat, del. -l: m. ed. 'zu:blay, mn. 'zu:blal

C: -, T: -; P: -, SP: +, SSKJ: +

žága -e ž ed. 1. 'ža:ɣa, 2. 'ža:ɣe, 'ža:je, 5. 'ža:j, mn. 1. 'ža:ɣe, dv. 1. 'ža:j

'ža:ɣa sn že z'na:ɥ ɥ'le:jčt / pa'čiesna 'ža:ɣa, 'ža:ɣa za š'welarje 'ža:ɣat

C: -, T: 'ža:ɣa, 'ža:jɣe; P: +, SP: +, SSKJ: +

žáganica -e ž *žagana deska* ed. 1. 'ža:γanca, mn. 1. 'ža:γance

C: -, T: 'ža:γanca; P: +, SP: -, SSKJ: +

→ deska, ploh

žbàrc -a m *krajnik* ed. 1. ž'barc, L ž'warc, 2. ž'barca

S: -

žēbelj -blja m ed. 1. C 'žebu, L 'žebi, 2. C 'žeble, L 'žebje

ta l'sien 'žebu

C: (žébl), T: -; P: +, SP: +, SSKJ: +

žlémp̄rha -e ž ed. 1. ž'liemp̄rxa, 2. ž'liemp̄rxe

odprtina v stropu, loputa: u'sa:ka 'lukne s'ku:s 'pat je ž'liemp̄rxa /.../ na n s't'ra:n je 'bi 'pakrau na 'pa:ntax, na te d'ruj pa št'rek m pa šk'ripc, p'la:iba .. pa 'dal .. ka si 'šo:u čie 'γar, s u'ziγnu 'tista ž'liemp̄rxa, 'tiz 'bot /.../ 'tist 'pakrau se j watp'rō:u, si 'laxka 'šo:u 'γar, ka si 'šo:u 'dal s pa za 'sa:ba pa'tieγnu, pa j 'bi za'port

C: žliemp̄rhā «eine Oeffnung mit Fallthüren», T: -; P: (→ žlemp̄rga), SP: -, SSKJ: (→ žlemp̄rga)

Kratice raziskovalnih točk:

C: Cerčno

G: Gorje

L: Lazec

Š: Šebrelje

Z: Zakojca

Znaki:

P pomen v slovarskem članku

(P -) v ustreznem slovarskem članku dani pomen ni dokumentiran

(P ~) iztočnici se pomensko ne prekrivata

(P ?) iz ustreznega slovarskega članka pomen besede ni ugotovljiv

→ glej, primerjaj

-/+ (ne)obstoj besedne enote

/.../ izpust dela besedila

.. premor

> v pomenu

S: - besede ni v nobenem izmed uporabljenih slovarjev

Literatura:

BSJ: *Besedišče slovenskega jezika*. Po kartoteki za slovar sodobnega knjižnega jezika zbrane besede, ki niso bile sprejete v Slovar slovenskega knjižnega jezika. A–N, O–Ž. Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Interna objava, 1987.

B: Jan Nieczysław Baudouin de Courtenay, Sprachproben des Dialektes von Cirkno, *Archiv für slavische Philologie*, 1885, str. 103–119, 274–290.

ESSJ: France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika I–III*, Ljubljana: MK, 1977–1995.

P: Maks Pleteršnik, *Slovensko-nemški slovar*. A–O, P–Ž, Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–1895.

SP: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: SAZU, DZS, 1962.

SSKJ: *Slovar slovenskega knjižnega jezika* I–IV, Ljubljana: SAZU, DZS, 1970–1991.

T: Ivan Tominec, *Črnovrški dialekt*: Kratka monografija in slovar, Ljubljana: SAZU, 1964 (Dela razreda za filološke in literarne vede 20).

Tone Cevc, *Slovenski kozolec*. Žirovnica: AGENS, 1993 (knjižna zbirka Pot kulturne dediščine).

Anton Melik, *Kozolec na Slovenskem*. Ljubljana, 1931 (Razprave znanstvenega društva v Ljubljani 10, Etnografsko-geografski odsek 1).

Vera Smole, Tesarska terminologija v Mirnski dolini. *Jezikoslovni zapiski*. Zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU 2, Ljubljana 1995, str. 227–249.

Splošni tehniški slovar I–II, 2. izd. Ljubljana: Zveza inženirjev in tehnikov SR Slovenije, 1978.

Summary

Carpenter Terminology in the Region of Cerkljano

The dictionary of carpenter terminology in the region of Cerkljano is the second compilation of this kind based on a particular Slovene dialect. With its precise definition of each term and its wealth of illustrative examples, it should be a valuable source for the study of the cultural and geographical factors that have determined the development of Slovene material culture.